

Romanticisme i Noucentisme a la Universitat de Barcelona. — El divendres 14 de març de 2003 tingué lloc a l'Aula Magna de la UB una jornada sobre «Romanticisme i Noucentisme a la Universitat de Barcelona. Els grans mestres de la Filologia Catalana i la Filologia Clàssica».

Els vuit ponents que hi van intervenir van referir-se a estudiosos i professors de Filologia Catalana i de Filologia Clàssica que van exercir el seu mestratge a la Universitat de Barcelona en ple Romanticisme i durant el Noucentisme, és a dir, entre la segona meitat del segle XIX i el primer terç del segle XX, fins que la Guerra Civil espanyola va estroncar tota aquesta tradició tan fructífera, formada per personalitats que van tenir una gran rellevància en les dues èpoques esmentades.

Jaume Pòrtulas va parlar d'*Antoni Bergnes de les Cases (1801-1879), hellenista il·lustrat i romàntic*, que va desenvolupar la seva tasca d'erudit i editor en ple Romanticisme i que també va ser professor i rector. Va ser el primer catedràtic de grec de la UB després del retorn de Cervera, des de 1837 fins a la seva mort. El 1868 el govern provisional el nomenà rector, funció que exercí durant gairebé set anys. Nogensmenys, la seva faceta d'editor va passar pel davant de la d'universitari.

Carles Garriga va dissertar sobre *Manuel Milà i Fontanals (1818-1884): una idea de l'èpica*. Va ser el primer catedràtic de literatura de la universitat i iniciador dels estudis d'història literària catalana. S'ocupà de qüestions d'estètica, per tal de valorar les obres d'art i perquè considerava que l'estètica era a la base dels estudis literaris. Mostrà un concepte romàntic de l'èpica, i es preguntà si existia una èpica castellana, per contraposició a la francesa.

Pere J. Quetglas es va referir a *Josep Balari (1844-1904): el camí cap a Europa*. Fou hellenista i historiador, i es dedicà a aplicar els seus coneixements d'història de la llengua al català. Les seves inquietuds culturals i les seves activitats acadèmiques es dirigiren cap a les noves tecnologies, que hagué de cercar a l'estranger, sobretot a Alemanya. Es dedicà a la taquígrafia, fins que el 1881 guanyà la càtedra de grec a la UB. Féu descobriments metodològics, com la importància de les paperetes (fitxes) en investigació, així com la utilitat de les calaixeres amb calaixos, per a classificar el material.

Jordi Malé va conferenciar sobre *Antoni Rubió i Lluch (1856-1937): la literatura catalana a la universitat*. Continué els estudis d'història literària catalana i hi aprofundí, tot formant escola. Ocupà la càtedra de «Literatura general y española» des de 1885. A principis del segle XX es demanà reiteradament la presència de la literatura catalana a la universitat. Durant el I Congrés Universitari Català, el 1903, es crearen els Estudis Universitaris Catalans, al marge de la universitat oficial, i Rubió n'assumí la càtedra de Literatura Catalana, quasi fins a la guerra civil. Amb la seva influència, aquesta càtedra adquirí una enorme rellevància. Calia fer un inventari detallat de la nostra literatura, tasca en la qual Rubió involucrà els seus deixebles, que estudiaven amb les fonts originals.

Carles Miralles va parlar de *Lluís Segalà (1873-1938): entre tradició i Noucentisme*. Fou catedràtic de llengua grega a Sevilla fins el 1906, i a partir d'aleshores a Barcelona. Havia començat a traduir La Il·líada i La Odissea, i es plantejà com calia usar, en castellà, una llengua composta i complicada com era la llengua homèrica. El 1908 publicà la seva Il·líada i el 1910, La Odissea. A Barcelona es trobà un llegat cultural en català i s'integrà en aquest propòsit. Quan es creà l'Institut de la Llengua, l'actual secció Filològica de l'IEC, fou encomanada l'elaboració del diccionari Aguiló, que dirigí Segalà.

Sebastià Bonet es referí a *Pompeu Fabra (1868-1948), un catedràtic extraordinari*. Fou el gran ordenador i normativitzador de la llengua catalana al tombant de segle, i un dels pilars del Noucentisme. El 1932 va ser cridat per la UB per fer-hi classes, com a catedràtic de Llengua Catalana. Fabra formà part del Patronat de la Universitat Autònoma de Barcelona, i l'en

elegiren president. També com a activitat docent, impartí un curs superior de llengua catalana a la Generalitat de Catalunya. El curs 1937-38 la UB es reintegrà al règim autonòmic, i Fabra tornà a assumir la presidència del Patronat, fins a la fi de la Universitat Autònoma. I el 1938 tingué lloc l'acte de la seva jubilació.

Josep Lluís Vidal dissertà sobre *Joaquim Balcells (1890-1936), el llatí de la Universitat Autònoma*. Es dedicà a l'ensenyament i a la traducció de l'antiga llengua llatina, amb inclinació cap a la història literària. El 1921 guanyà la càtedra de llatí a la Universitat Autònoma de Barcelona. Escriví en llatí i en català, i sentí una gran afeció pels autors arcaics. Esdevingué filòleg com a autodidacte, mitjançant l'estudi de gramàtiques llatines. El 1921 guanyà la càtedra de llengua i de literatura llatines, i deixà una profunda empremta en els seus deixebles.

Josep Massot va dissertar sobre *Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982), professor i mestre*. Historiador de la cultura i de la literatura catalanes, Rubió va ser, de totes les personalitats evocades, el més erudit i el més rigorós en els aspectes literaris. Tot i que va exercir a la universitat, sense arribar-ne a ser mai catedràtic, es dedicà intensament a la biblioteconomia. Rubió continua viu encara avui pel seu fecund mestratge: tot i que el 1939 va ser desposseït de tots els seus càrrecs, és a dir, de la Biblioteca de Catalunya, de l'Escola de Bibliotecàries i de la Universitat, ben aviat va reprendre els cursos de literatura catalana en el marc dels Estudis Universitaris Catalans, que van ressorgir el 1942, amb unes lliçons de gran rigor intel·lectual i d'entusiasme per la recerca històrica i literària.

Per tant, l'acte va suposar un reconeixement fervorós i merescut als grans mestres que van exercir a la UB durant el Romanticisme i el Noucentisme. [M. B. i C.]